

ICORE. TINEO (ASTURIAS)

Icore, un proxecto asturiano para optimizar a recría de machos frisóns

Viaxamos ata o centro de Asturias, concretamente ao concello de Tineo, para coñecer o desenvolvemento deste centro piloto dedicado á cría de xatos frisóns co que se pretende estandarizar o seu crecemento, valorizar a súa venda e seguir investigando para a mellora do seu manexo no sector gandeiro.

Rendibilizar a recría dos xatos frisóns nas ganderías de leite é o obxectivo co que se creou a principios de 2020 o proxecto Icore, cuxas siglas significan Innovación no Control da Recría. Este grupo operativo, cofinanciado polo Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural, o Ministerio de Agricultura, Pesca, Alimentación e Medio Ambiente e o Principado de Asturias, foi promovido por Campoastur, empresa que soporta a maior parte do investimento e que

achega o persoal técnico, a Agrupación de Defensa Sanitaria Gandeira de Valdés, a Cooperativa de Corvera e o Centro Tecnolóxico da Información e a Comunicación (CTIC).

A localidade de Bárcena del Monasterio, no concello asturiano de Tineo, foi o lugar elixido para a localización do centro, pois é unha zona de moita produción láctea, cunha delegación propia de Campoastur e na que xurdiu a posibilidade de alugarlle a nave a un socio da cooperativa que cesaba a actividade.

“O sector está comprometido co tema da rendibilidade e vénse falando desde hai moitísimos anos da existencia de pequenos nichos de produto que non están ben optimizados, un deles é o dos xatos pintos machos”, afirma Cuco Nieto, director comercial de Campoastur.

Os gandeiros tenden a desfacerse rápido deles e neste proxecto piloto tratan de xerar experiencias neste terreo, de sacarlles valor a eses xatos que se venden nada máis nacer, aos 15 días máis ou menos, e, en definitiva, de buscar un punto máis de rendibilidade para as ganderías de leite.

Ademais, aínda que esta primeira fase do grupo operativo está a centrarse só no período lactante, o proxecto pode crecer e ir moito máis alá: “A cadea de valor é moi longa, poderíase pasar á ceba, á transformación, á comercialización... Pódese profundar moito máis nela. De momento só atacamos a primeira fase”, explica o directivo.

Os xatos criados neste centro son 100 % asturianos, a inmensa maioría procedentes de ganderías socias da cooperativa Campoastur. “Os gandeiros –cóntanos Nieto–, en función do que teñen, chámannos e nós enviamos o transporte para a súa recollida”.

Os animais entran con 15 días e vanse con aproximadamente uns 85 ou 90 días. O seu destino final está nos cebadeiros, cuxa situación é máis que interesante, pois, segundo nos expón Cuco Nieto, “a nivel nacional prodúcese unha cantidade de pintos moi importante e, con todo, os grandes cebadeiros están a optar pola importación de xatos. O problema é que non hai estruturas deste estilo para a estandarización dos lotes e a realización duns procesos sanitarios estables e homoxéneos”.

► CUCO NIETO: “ESTE SUBPRODUTO DAS GANDERÍAS TEN MOI POUCA MARXE E A ÚNICA MANEIRA DE OPTIMIZALO É TRABALLAR CUNHA GRAN DIMENSIÓN”

O proxecto xoga, neste sentido, un papel fundamental, xa que persegue conseguir lotes uniformes e cunha sanidade estable. “Este subproduto das ganderías ten moi pouca marxe, é moi complicado de rendibilizar, e a única maneira de optimizalo é traballar cunha gran dimensión”, asegura.

CONTROL DA HUMIDADE E CALIDADE DO AIRE

A nave onde está situado o centro tivo que ser remodelada e adaptada ás necesidades do proxecto a desenvolver. Rubén López, veterinario de

Campoastur e responsable técnico de Icore, lembra que “para o deseño inicial da nave tivemos que pensar en como íamos xestionar a alimentación e en como ía ser o aloxamento, individual ou colectivo”.

Tras tomar a decisión de manter os xatos en grupos con amamentadora, a nave deseñouse cun corredor central e 12 lotes de 9x6 metros, cunha capacidade total de 250 animais.

Unha das principais preocupacións dos técnicos era a humidade. Para a súa evasión, o pavimento creouse cunhas drenaxes instaladas

no chan con base nunha inclinación do 3 %. “Con isto –especifica Rubén– logramos que gran parte do líquido xerado se vaia polo chan”. A maiores, as camas son de palla longa, porque “vimos que funciona mellor neste tipo de piso, permite drenar e axuda a que o xato faga o seu niño para estar máis quente”.

Outro dos obstáculos a superar era a acumulación de amoníaco no ambiente e para o seu control instaláronse uns medidores de clima que rexistran os niveis de temperatura, humidade e amoníaco na nave. “Axúdannos moito a saber cando temos que ventilar e cando non. Aínda que a nave é diáfana e moi ampla, –recoñece o veterinario– ás veces detectamos que os niveis pasan un pouco os desexables, pois o gas acumúlase a nivel do xato e nós non o imos percibir”. Ademais destes medidores, contan con cortinas regulables en altura para facilitar a renovación de aire cando é necesario e están considerando a instalación de ventilación forzada. ►►

Tomahawk C12

Procesadora de paja

HASTA

11

TONELADAS/HORA
DE PROCESADO

Lugar Campoduro • Céltigos • N - 634 Km.687
15686 Frades (A Coruña)
administracioncoruna@farming-agricola.com
www.farmingagricola.com

Especialistas en procesamiento de paja

► RUBÉN LÓPEZ: “PARA O DESEÑO INICIAL DA NAVE TIVEMOS QUE PENSAR EN COMO IAMOS XESTIONAR A ALIMENTACIÓN E EN COMO ÍA SER O ALOXAMENTO, INDIVIDUAL OU COLECTIVO”

Camas de palla longa para empapar a humidade e facilitar un niño quente

850 GRAMOS AO DÍA

A gran maioría dos xatos son frisóns, pero tamén crían algún macho cruzado. “Ás veces fánse-lles portes a varios gandeiros e resulta que, ademais de ter xatos frisóns, atopámonos con algún cruzado, excepcionalmente tamén recolleemos algún”, manifesta.

Chegan cunha media de 48 a 50 kg e permanecen no centro sobre uns 70 días, “isto depende un pouco de como veña o xato. Ás veces –engade– están 90 días, se entran moi pequenos”. A media de ganancia de peso diaria está nos 850 gramos e vanse cuns 110-115 kg.

PROTOCOLO DE ENTRADA

Á chegada, os animais pasan por unha exploración e inspección sanitaria na que se lles pesa, se lles mide a temperatura, se valora o estado pulmonar e o estado do embigo, se lles fai un *score* de feces e se aplica inmediatamente a desparasitación e o protocolo vacinal. “Así valoramos os tratamentos que temos que afrontar e a taxación do animal”, di Rubén López.

Tamén neste momento se lle coloca un chip a cada animal no crotal, grazas ao cal teñen todos os seus datos monitorizados.

En canto ao control sanitario traballan con dous grandes problemas: os respiratorios, nos que están máis focalizados, e os dixestivos. “Tentamos anticiparnos ás enfermidades, para non ter que tratar as causas específicas de cada un dos procesos”, declara. Por iso, o que buscan sempre é previlos.

Teñen un proceso vacinal para a síndrome respiratoria bovina (SRB) cunha aplicación temperá intranasal e outra posterior inxectable, que inclúe tamén *Pasteurella* e *Mannheimia*. “Estes procesos res-

Drenaxes instaladas no solo con base nunha inclinación do 3 % para evitar a humidade

piratorios prexudícanos en dúas maneiras: as propias baixas dos animais, que ocorren moi tarde, co cal xa hai unha porcentaxe relativamente alta de consumo de leite e a perda económica é maior, e os atrasos no crecemento, polos que seguramente o animal está máis tempo sen ser eficiente”, detalla.

Desde o punto de vista da saúde dixestiva están a usar uns aditivos que axudan a adiantar un pouco a madurez do sistema dixestivo e evitan as diarreas temperás: “As probas están a saír bastante ben e manteremos o consumo deste tipo de produtos, porque estamos a ver que a incidencia de patoloxías dixestivas non é tanta como cabería esperar”.

“Para todas estas tarefas de entrada –puntualiza– temos unha báscula deseñada por nós, pois non existía nada así no mercado, na que se mete o animal para realizar comodamente a exploración e a aplicación destes primeiros tratamentos”.

MANEXO EN LOTES FIXOS

Cada semana chegan uns 20 xatos novos, que formarán unha unidade

sanitaria fixa ata a desteta. Cada vez que queda un lote libre, lávase, desinféctase e faise un baleiro sanitario durante unha semana. Encámase e prepárase de novo para os que entran. Rubén López comenta que “o maior hándicap é que nos comprometemos a acoller xatos todas as semanas. Cando entran, mantémoslos xuntos ata a desteta e nunca rotamos animais polo centro, pois xa é bastante complicado recibir animais de distintas idades e granxas, como para repartilos por todos os grupos. Sería un desafío moito maior”.

AMAMANTADORAS E PENSOS

O plan de alimentación no centro lcore está deseñado con base nunha curva de lactación a 42 ou 49 días en función do peso dos xatos e do sistema elixido: amamantadoras.

Utilizan un leite de calidade para este tipo de animais cun 100 % de proteína de orixe láctea e varían a porcentaxe de graxa do leite dependendo da temperatura ambiente, segundo sexa primavera, verán, outono ou inverno. ►►

Soluciones modernas para profesionales de la cría de terneros

Ganar tiempo y flexibilidad

Más prestación

Terneros sanos

Trabajo más ligero

Reducción de gastos

Delegado
Miguel Sá: 00351919028774
www.holm-laue.com

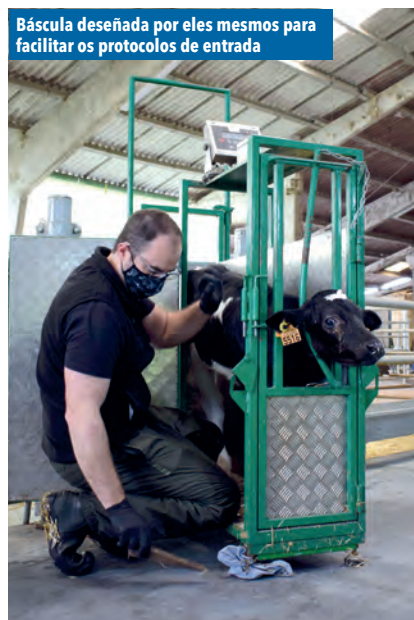
Ideas innovadoras para usted y sus terneros

HOLM & LAUE

Cosmolabor: +351 964 139 487 • Luciano Fernández: 0034 626 983 049 • Frior 981774500
• Albaitaritz: 0034 948 50 03 43 • Trivic: 0034 938 86 62 99

Cada amamentadora dálles servizo a catro lotes

Báscula deseñada por eles mesmos para facilitar os protocolos de entrada

► R.L.: “TEÑEN AUGA E PENSO DESDE O DÍA CERO, XA QUE A NOSA BATALLA É CONSEGUIR QUE COMAN PENSO E QUE HAXA UNHA TRANSICIÓN OBTIVAMENTE SAUDABLE”

A superficie dispoñible de bebedoiro en cada lote está dividida en dúas para garantir o acceso a auga limpa

notamos que veñen, próbano e inicianse ao consumo moito antes do que cabería esperar. Isto é para nós fundamental. Teñen sempre auga e penso desde o día cero, xa que a nosa batalla é conseguir que coman penso e que haxa unha transición obviamente saudable”.

Nesas probas de diferentes tipos de moenda estaban a traballar o día da nosa visita ao centro. Había algúns lotes coa mestura *unifeed* máis moída e outros, nos que se diferenciaba máis o granulado do penso e da fibra. “A cuestión é facer probas e ver que nos encaixa mellor. Hai que ter en conta o balance que supón na súa alimentación, o benestar animal, o benestar das persoas que traballamos aquí, pois cunha mestura evitamos manexar dúas fontes de alimento nos comedeiros, e a parte económica”, apunta o responsable.

En relación á instalación dos bebedoiros optaron por dividir en dúas a superficie lineal de acceso a auga para cada lote. “Se un bebedoiro se ensucia, sempre van ter dispoñible outro impecable. Outra das nosas obsesións –acepta– é que teñan sempre auga limpa. A maduración do sistema dixestivo e o inicio do consumo de penso van moi ligados a ter acceso a auga de boa calidade”. ►►

A media de consumo de leite desde que entran ata que saen está en 19 kg e, en canto ao penso, están a realizar diversos ensaios: “Estamos a probar unha mestura *unifeed* deseñada para xatos con distintos tipos de moenda e cunha fonte de fibra, que imos variando tanto en picado como en concentración. Cando se fai de maneira separada, cremos que dificulta o manexo e provoca certo desequilibrio. Coa mestura *unifeed* só tes que achegar unha cousa ao comedoiro e está balanceada, pois ten a porcentaxe xusta de fibra que o

xato necesita para desenvolver o seu sistema dixestivo. Creemos que é un acerto, seguiremos traballando nesa liña seguramente”.

Os animais teñen acceso a penso desde o primeiro día que acceden ao centro, segundo nos explica Rubén López: “Non soamente para que o consuman senón para que se afañan ao seu cheiro, á súa textura e ao seu sabor. Realmente, ao principio non van comer gran cousa, pois teñen acceso a bastante leite, porque nos interesa manter baixo o posible balance enerxético negativo, pero si

PORQUE NO TODAS LAS LECHES SON IGUALES

*Complejo de 3 fuentes naturales
que mejoran el rendimiento y crecimientos*

Extractos de plantas que favorecen el equilibrio de la microbiota.

Oligoelemento indispensable.
Su forma natural permite una mejor biodisponibilidad.

Los prebióticos (MOS) favorecen una mejor regulación de la flora intestinal.

LECHES MATERNIZADAS

www.serval.fr/es

Servicio comercial : 629 64 02 61

Servicio técnico : 656 83 30 80

commercial@serval.fr

Serval España

Aínda que o proxecto de investigación ten data de caducidade, aseguran que a súa intención é seguir adiante

Están probando mesturas *unifeed* con distintos tipos de moenda e variadas fontes de fibra, en picado e en concentración

► R.L.: “SABEMOS EN TODO MOMENTO QUE OCORRE NA GRANXA EN CANTO A CONSUMOS, TANTO EN CANTIDADE COMO EN VELOCIDADE DE CONSUMO, PARÁMETROS QUE NOS SERVEN PARA ANTICIPARNOS Á APARICIÓN DE ENFERMIDADES”

Para a desteta apostan por un proceso moi progresivo. Baixan cada día 200 mililitros de leite para provocar a introdución ao penso paulatinamente. Con este sistema, valoran uns resultados “bastante bos, porque o consumo de penso é positivo a unha idade relativamente temperá e o consumo global de quilos de leite mantense ben”.

As amamantadoras permiten un aforro de man de obra importante e un reporte de información moi valioso para xestionar a granxa telematicamente. “Desde o ordenador podemos saber en todo momento que ocorre na granxa en canto a consumos individuais e colectivos, tanto en cantidade como en velocidade de consumo, parámetros que nos serven para anticiparnos á aparición de enfermidades”, confirma.

Toda a información das amamantadoras se dirixe a un software de xestión que deseñaron especificamente para o centro e é así como revisan todos os datos reportados, xunto co seu control de enfermidades e as tarefas descritas para cada día. Rubén López subliña a importancia deste programa informático xa que “supón unha parte funda-

mental para o traspaso de datos á entrada e á saída, as taxacións dos animais, as revisións sanitarias e as diferentes alarmas que nos alertan de posibles problemas”.

PREZOS SUPERIORES AO MERCADO

Os gandeiros que envían animais a este centro reciben un abono por eles en función do peso de entrada, pois non se paga o mesmo por un xato de 60 kg que por un que chega con 40 kg, e dunha serie de medicións en canto ao seu status sanitario. Segundo indica o responsable de Icore: “Aqueles explotacións que envían animais con moi bo peso e un bo estado de saúde reciben por eles un prezo superior ao de mercado”.

Actualmente, desde que o animal entra no centro xa pasa a ser da súa propiedade, pero están a valorar a posibilidade de aplicar un retorno a maiores sobre aqueles animais que se portan mellor, é dicir, “se unha gandería ten repetidamente mellores índices que a media, témosllo que valorar, porque seguramente son gandeiros que se preocupan de encostrar, de ter a parideira limpa, de manter os animais secos... e van achegar-

nos exemplares que arrincarán e se desenvolverán mellor que outros”.

RETOS PARA O FUTURO

Este centro piloto ten hoxe en día unha capacidade para 250 animais, está a lograr unha rotación de 20-24 xatos de entrada por 43-44 de saída cada 15 días e alcanza así un resultado de 1.100 animais criados por ano.

A pesar de que a iniciativa está vinculada a un proxecto de investigación e innovación con data de caducidade no pasado mes de abril, tanto Cuco Nieto como Rubén López asegúranos que a súa intención é seguir cara adiante, afrontar unha ampliación e, seguramente, facer máis animais ao ano, quizais tamén con razas de maior rendemento cárnico, e manter a estrutura e o servizo aos socios.

Ademais destas ideas, márcanse como próximos retos transferirille o coñecemento e a experiencia ao sector para mellorar esta primeira fase da recría, desenvolver produtos de alimentación con boa resposta para o crecemento e a saúde dos xatos e optimizar os recursos para manter reducida a porcentaxe de baixas e diminuír as colas de crecemento. ■